

נר מנחם

הגות לפרשת השבוע

לע"נ ר' מנחם ב"ר יששכר ומרת רחל ב"ר מנשה שרעבי ז"ל

הרהורים לפרשת מסעי תשפ"ב / מאת הרב מנחם יעקבזון ראש הישיבה במושב

היארציית היחיד בתורה

יום האזכרה היחיד המוזכר בתורה הוא יום פטירת אהרן, החל בראש חודש אב, ככתוב בפרשתנו (ל"ג פסוק ל"ז – מ') בתוך המסעות מוזכרת מיתת אהרן הכהן בהר ההר תוך רמיזה על השלכותיה על המצב הבטחוני ויטעו מקדש ויחננו בהר הקר בקצה ארץ אדום: ויעל אהרן הכהן אל הר הקר על פי ה' ויקמת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחודש החמישי באחד לחודש (זהו ראש חודש אב שהוא החודש החמישי למנין החדשים מניסן)... וישמע הפנעני מלך ערד והוא ישב בנגב בארץ פנען בבא בני ישראל:

פירוט נוסף על ההתרחשות מופיע לעיל בפרק כ"א וישמע הפנעני מלך ערד ישב בנגב כי בא ישראל דרך האתרים וילחם בישראל וישב ממנו שבי: וידר ישראל נדר לה' ויאמר אם נתן תתן את העם הזה בנדי והחרימתי את עריהם:

ובמסכת ראש השנה דף ג' עמוד א' וישמע הכנעני מלך ערד, מה שמועה שמע - שמע שמת אהרן, ונסתלקו ענני כבוד, וכסבור ניתנה רשות להלחם בישראל ועל כך נאמר ויראו כל העדה כי גוע אהרן ואמר רבי אבהו: אל תקרי ויראו (לשון ראייה) אלא ויראו (לשון יראה).

מיתת אהרן לא היתה רק סילוק ההגנה שמעניק כל צדיק לדורו, אלא באה לידי ביטוי ממשי עם הסתלקות ענני הכבוד שהיוו כיפת ההגנה של דור המדבר.

ענני הכבוד בזכות אהרן

חכמנו מגלים כי ענני הכבוד שליוו את ישראל, והגנו עליהם מחוס מקור ומאויבים, היו להם בזכותו של אהרן ולפיכך היתה הסתלקותו בולטת באופן מיוחד ונראית לעין. לפתע נותרו חשופים במדבר, ומיד צו העמלקים - שונאי ישראל המסורתיים – לנצל את החולשה והתורפה. עם ישראל מתחזק ברוחניות, חוזר למערכה ומשיב מלחמה שעה.

מדוע דוקא ענני הכבוד בזכות אהרן?

ענני הכבוד הינם צל השכינה, אין הם הגנה פיזית גרידא, ענני הכבוד אינם 'כיפת ברזל', אלא חסות תחת כנפיו של הבורא, (ובעצם גם 'כיפת הברזל' הינה חסד ה' מופלא שהוא בבחינת חסות תחת כנפיו יתברך) הסוכה בה אנו יושבים לזכרם של ענני הכבוד נקראת 'צילא דמהימנותא' וכדי לזכות לישיבה בצל השכינה אנו זקוקים לשלום ואחדות שהן מידותיו של אהרן.

ויהי בישורון מלך – מתי? בהתאסף ראשי העם יחד שבטי ישראל! וכפי שכתב רש"י על אתר (דברים ל"ג ה') 'בהתאספם יחד באגודה אחת ושלוש ביניהם הוא מלכם ולא כשיש מחלוקת ביניהם'.

הבעיה היא שתמיד נראה לכל צד שהשני הוא בעל המחלוקת, אהרן היה עוסק בהשכנת שלום בין איש לרעהו ובין איש לאשתו, בדרכים יצירתיות היה מקרב בין רחוקים ומשלים בין קרובים, והיה מתגבר על נקודת המוצא שמראה לכל אחד שהצדק אתו. אהרן היה מצייר מצב שהשני מבקש להתפייס ואם כך, כבר נוצר ריכוך וחלק ניכר מהמחסומים מסתלק...

על אף מעמדו הבכיר כ'אהרן הכהן הגדול' וכשני אחרי משה במסירת התורה – היה מכתת את רגליו ומתעלם ממעמדו למען השכנת שלום. היתה זו משנת חייו ותורתו כאמור במשנה 'הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה'.

אהבת הבריות ומידת השלום הן היוצרות את ההארה העליונה החוזרת אלינו בדמות ענני הכבוד – הארה של סוכת השלום הנפרסת על עם ישראל.

חסד ורחמים

כמו כן הנהגת האדם ברחמים ובחסד, מעוררת עליו את ההתייחסות הזו, על הפסוק 'ה' צילך על יד ימינך' אומרים חז"ל כי התייחסות הקב"ה לאדם היא כמו צל, שמגיב לכל פעולה של האדם. כך גם הקב"ה מתייחס לאדם בדיוק מלא לפעולותיו. כאשר האדם נוהג במידת רחמים וחסד הוא מעורר את ההנהגה הזו מלמעלה כלפיו וכלפי עם ישראל כולו.

כהנים הם ממידת החסד, והם מעוררים על ישראל הנהגת חסד ורחמים וגם מהוים נקודה מאחדת של 'כהן אחד לכולם' ו'מקדש אחד לכולם'.

חודש אב

בילקוט שמעוני פרשת פנחס נאמר שאלמלי חטאו ישראל היה חג בכל חודש מחדשי הקיץ, לפי החשבון היה אמור להיות אחרי סיון בו חל חג השבועות, ראש השנה בתמוז, ויום הכיפורים באב.

המשמעות היא שבחודש אב יש נקודה משותפת ליום כיפור.

'אב' לשון אבהות, האבהות מולידה רחמים 'כרחם אב על בנים' ויש בחודש הזה סגולה של מידת הרחמים, המתאימה למידתו של אהרן הכהן. יום הכיפורים הוא יום של רחמים' – והופעתו המתוקנת של חודש אב היא במידת הרחמים מידת האב!

'מנחם - אב' כינויו של החודש מסמל את הנחמה ואת הרחמים ביחד. 'פֶּאִישׁ אֲשֶׁר אָמוּ תִּנְחַמְנוּ בְּן אֶלְנִי אֶנְחַמְכֶם וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמוּ' אומר הנביא ישעיהו, האב מרחם והאם מנחמת וחודש 'מנחם אב' יביא בכנפיו את הרחמים והנחמה את הישועה והגאולה, אם אנחנו נשתדל להדבק במידותיו של אהרן הכהן!

את חודש אב תנחמו

לתגובות: פקס 039601961 nhrh999@gmail.com

ישיבת מאור יצחק מושב חמד